

УДК 81'373.2+82.09

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.3.3>

М. Я. НАЛИВАЙКО

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та славістики,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

Електронна пошта: nalyvajko_m@tnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-8738-7997>

ОНІМНА ЛЕКСИКА В ПОЕТИЧНІЙ МОВІ АНАТОЛІЯ ПОПОВСЬКОГО

Статтю присвячено дослідженню онімної лексики в поетичній мові Анатолія Михайловича Поповського, відомого ономаста, діалектолога. У поезії А. Поповського власні назви включають інформацію енциклопедичну, вони є також одним із джерел вивчення динаміки найменування людей у певні історичні періоди.

Власні назви стають виразниками і необхідної експресивної тональності, і художнього задуму. Вимогливий відбір онімів і введення їх у належні контексти роблять власні назви одним із найважливіших компонентів твору. Матеріалом для дослідження послужили вірші нової збірки «У роздумах плінного часу...». Виокремлено групу антропонімів, які репрезентують «імена історичних осіб», «імена відомих осіб», використані з метою часового маркування. Доведено, що онімна лексика – це багатий мовний шар, завдяки якому реалізується художній задум поета. У процесі дослідження з'ясовуємо, які назви віршів використовує автор. В Анатолія Поповського багато технічних назв, а також таких, що містять час дії, ідею твору тощо. Серед віршів-посвят переважають такі модельні структури: дволексемні – «ім'я + прізвище» та трилексемні «ім'я + ім'я по батькові + прізвище».

З'ясовано, що автор використовує багато українських чоловічих та жіночих імен. Особові імена утворюють словотвірні варіанти. Особливе місце у збірці А. Поповського «У роздумах плінного часу» посідають антропоніми Шевченко, Кобзар. Топоніми передають географічну та історичну інформацію, створюють образ. Ономастичну периферію складають назви книг, часописів, міфоніми, теоніми.

Закцентовано увагу на тому, що А. Поповський часто використовує апелювативну лексику в ролі онімної. За граматичним вираженням поділяємо її на: іменники, займенники. У поета іменники доля, зоря, правда, незалежність, берегія, друг використовуються у ролі онімів. Займенникові форми, такі, як: Вас, Ви, Ваше, Вам, Ти використовуються з метою вираження поваги.

Ключові слова: онім, антропонім, апелюватив, топонім, стилістичні функції, Анатолій Поповський.

Постановка проблеми. До наукової еліти України належить професор, відомий ономаст, діалектолог Анатолій Михайлович Поповський.

Внесок у розвиток науки професора А. М. Поповського є надзвичайно вагомим.

Народився А. Поповський 29 жовтня 1935 року в с. Приют Магдалинівського району Дніпропетровської області. А. М. Поповський закінчив Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара (1962).

У 1972 р. захистив кандидатську дисертацію «Лінгвістичне та історико-культурне значення полтавських», у 1990 р. – докторську дисертацію «Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови». Із 1991 по 1997 рр. А. Поповський працював завідувачем кафедри загального та слов'янського мовознавства Дніпропетровського державного університету, а з 1998 по 1999 р. – завідувачем кафедри історії та укра-

їнознавства Дніпропетровського юридичного інституту МВС України. Працює професором кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

У 2020 р. вийшла друком збірка поезій А. Поповського «У роздумах плінного часу...».

М. Дмитренко у передмові до збірки стверджує: «Вірші Анатолія Поповського гуманні, добропроникливі, без надмірного пафосу. У них б'ється палке любляче серце, променять допитливий розум і надія на безсмертя України, української людини, української мови під високим небом, ясным сонцем і золотими зорями» [Поповський : 6].

Ономастика – розділ мовознавства, який вивчає власні назви в різних аспектах; у відповідності з об'єктом дослідження в ономастиці виокремлюють різні розділи: антропоніміка, топоніміка та ін. [Словник : 139].

Антропоніми – вид оніма, будь-яка власна назва людини (чи групи людей), в вому числі ім'я, імя по батькові, прізвище, прізвисько, псевдонім, криптонім, кличка, андронім, гінеконім, патронім [Словник : 40].

Аналіз останніх досліджень. Для всіх літературних онімів учені використовують термін «поетонім». Сьогодні виділилися такі школи літературно-художньої антропоніміки: ужгородська, представлена Л. Белеєм, одеська – Ю. Карпенком і донецька – В. Калінкіним. Значущими є дослідження А. Вегеш, Н. Колесник, Г. Лукаш, О. Немировської, А. Соколової, Г. Шотової-Ніколенко та ін.

Ономастикон поезії А. Поповського є важливим елементом характеристики ідіостилю поета.

Формування цілей статті. Метою нашого дослідження є аналіз онімної лексики у віршах А. Поповського (на матеріалі збірки «У пошуках плинного часу...» (2020). Художній світ поета наповнений власними іменами – антропонімами, топонімами, ойконімами, астіонімами, гідронімами та ін.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, твір починається з назви. Ю. Карпенко зазначає, що назва твору є його власним іменем [Карпенко : 29].

Із назв творів, наявних у поетичній збірці, частина вказує на:

– Час дії: «І гасне день...»

– Художню деталь твору: «Очі», «Рідне слово», «Жайворовий спів»

– Ідею твору: «Плакайте троянди».

Читач сам приходиться до ідеї твору, яка закладена у вірші. Наприклад, у поезії «Щасливі мить» ідея така: «щасливий той, хто стрів свою кохану» [[Поповський : 37]].

– Заклик: «Помолимося, браття » [Поповський : 40].

Помолимося, браття, за те, що живем в цьому світі,

Стрічаєм світанки і заходу промінь ясний,

Радіємо теплому сонцю, мов діти,

Шукаючи в лузі чарівную квітку весни.

– Привітальні: «Кафедральне новоріччя»

У поета багато віршів-посвят колегам-мовознавцям Н. Гуйванюк, З. Купчинській, Н. Сологуб, К. Городенській, Н. Тяпкіній, Л. Шевчук, О. Кульбабській, І. Сабадошу та ін., а також письменниці Лесі Степовичці.

Назви-посвяти: «Любові Тягло», «Миколі Чабану», «Ніні Гуйванюк», «Григорію Півто-

раку», «Юлії Миколаївні Новиковій», «Іванові Сабадошу», «Купчинській Зоряні».

У назвах-посвятах поет використав двокомпонентні іменування (ім'я та прізвище): «Аллі Подворчан», «Лідії Скрипніковій», «Миколі Чабану», «Іларіонові Хейлику», «Тамарі Хом'як», «Галині Кочерзі», «Михайлові Лесіву» (30 назв).

Трикомпонентні іменування (ім'я, по батькові та прізвище): «Володимирові Олександровичу Негодченкові», «Володимиру Андрійовичу Мисливому», «Євгену Івановичу Макаренку», «Катерині Григорівні Городенській», «Антону Миколайовичу Судді», «Андрію Євгеновичу Фоменку».

Іменування за прізвищем родини: «Родині Кутуз».

Іменування з подвійним прізвищем: «Марині Анатоліївні Фахурдіновій-Дідківській».

В А. Поповського багато посвят здобувачам наукового ступеня в день захисту дисертації, зокрема Тетяні Сердюковій, Галині Кочерзі, Юлії Новиковій, Ірині Гапєєвій, Марії Наливайко, Тетяні Мелкумовій, Лілії Шевчук, Зореславі Дубинець, Наталії Тяпкіній, Ганні Звягінній, Антону Судді, Маргариті Надутенко, Людмилі Суховецькій, Марії Кушмет, Юлії Козиній та ін. Принагідно згадує автор у посвятах наукових керівників та опонентів дисертацій: С. Панцьо (*Панцьо Стефанія порадить й допоможе / Здолати все, щоб фінішу сягти* [Поповський : 113]), П. Гриценка (*Сказала про себе: «Була не булла!» / Без кпини звоюю Гриценка Павла! / І поки війна говіркова тривала, / Сердита Тетяна на часі постала* [Поповський : 106]), Д. Горпинича (*Горпинич судить й Остроушко...! / Ось тут тримаєм тильно вушка / І правди суть збережемо* [Поповський : 115]), Г. Вокальчук (*Дисертацію судили: Вокальчук Галина, / Арешенков криворізький, доктор теж без кпини.* [Поповський : 117]), Н. Хобзей (*Вагоме слово і Хобзей Наталя / До відгуків загалу додала, / Де похвалила чемно, привітала, / А де і проти шерсті повела.* [Поповський : 118]), В. Брицина (*Були ж то дні святі, коли задумав Брицин / Цю тему дослідити врешти-решт / Щоб здійснити її – не став-таки баритись / Й Тетяну взяв під докторський арешт* [Поповський : 124]).

Автор згадує і своє ім'я «І полісмен Дніпропетровський / Сивоголовий пан Поповський» [Поповський : 125].

У віршах-посвятах поет використовує багато пестливих форм імен. У присвяті Зоряні Купчинській автор уживає пестливу форму Зорянко: «*Хай палає, Зорянко, твоя ясна Зоря, / І святий оберіг береже й зігриває, / Й рясно сіється творча праця твоя, а я Доли вдячний, / Що в славному Львові колегу таку файну маю*». [Поповський : 129].

У присвяті Любові Тягло є звертання Любасю, що підкреслює теплі стосунки: «*Ой, не лічи, Любасю, років швидкоплинних. / Радій тому, чому душа радіє*» [Поповський : 76].

У збірці віршів «У пошуках плинного часу...» А. М. Поповський багато «технічних» назв: «І ми живем, і мова живе з нами...», «Мово моя материнська!», «Малим мене мати в ромашці купала...», «Що буде, коли ластівка загине в цьому світі...», «Думки, як хмари, сновигають...», «Самітне Сонце всім життя дарує...», «Поетів тьма...», «Я ту поезію люблю...», «В науці кожному відведено своє...», «Отче сильний, святий...», «Маленький сину, виростеш колись...», «Святі місця славетного Тараса...» та ін.

Антропонімікон. У цій групі ономастикону виділяються українські імена. Так, для найменування чоловіків поет уживає такі імена: Євген, Юрій, Тарас, Микола, Павло, Ярослав, Михайло, Станіслав, Богдан, Антон, Григор та ін. Для іменування жінок використовує імена Алла, Любов, Тетяна, Стефанія, Олена, Катерина, Леся, Ніна, Марина, Світлана, Ганна, Ірина, Ліна, Марія, Лідія, Зореслава, Надія, Юлія, Людмила.

Особові імена мають варіанти, створюючи антропонімічні ряди: Світлано, Світланко, Таня, Тетяна, Валя, Валюша («*Від Каті до Валі його повело... / Леснова Валюша – хороша дівчина*») [Поповський : 106].

Анатолій Поповський часто використовує декілька варіантів в одній поезії: Маруся, Марія, Марійка: «*Вітала рада радісно Марусю / Із тим, що врешті-решт нарешті все збулось / І хай із ДАКу у тривкій надії / Приємна файна вість прилине до Марії*» [Поповський : 126].

Імена функціонують у словотвірних варіантах: Галина, Галинка; Марія, Марієчка, Марійка, Маруся; Тетяна, Таня, Тетяночка; Зоряна, Зорянка; Любов, Любася; Ганна, Ганнуся; Лідія, Ліда; Оленюсенька, Оленка (жіночі); Юрій, Юрась, Костянтин, Костик (чоловічі).

Щодо імен Марія і Марина, то словник І. Трійняка [Словник 210–212] подає їх як окремі імена.

Значне місце займають у поетичних творах такі визначні особистості, які творили історію України: Яворницький Дмитро («*Щоб потім, в п'ятдесят, уже збагнуть / На вольних берегах свого ж таки Дніпра / Святу думу Яворницького Дмитра*») [Поповський : 82], Богдан Хмельницький («*І ми живем, і мова живе з нами, / Й козацький степ, овіяний вітрами, / І вольниця Богдана Січова / І заповітнії Шевченкові слова*...» [Поповський : 8]; «*В краю, де родився наш славний Богдан*» [Поповський : 108].

Особливе місце у збірці А. Поповського «У роздумах плинного часу» посідають антропоніми Шевченко, Кобзар. Автор називає Тараса Шевченка славетним: «*Святі місця славетного Тараса, / І вистраждали серцем «Заповіт» – / Духовна честь і нації окраса /*». [Поповський : 64]. Автор використовує антропонім Кобзар: «*Хай не згаса яскрава зоря / І сила слова й велич Кобзаря, / Хто з щирим серцем йде / До нього на пораду*». [Поповський : 64].

Важливе місце посідають і Шевченкові твори: «*А Ви сердечно дарували / Святі Тарасові томи, / Щоб січеславській уми / Шевченків дух в собі плекали*» [Поповський : 101].

Згадує поет і великого І. Франка: «*А наша зброя – українське слово, / Той гострий меч для лютих ворогів, / І заповіт Шевченка, і жага Франкова, / І вічний клич загиблих і нескорених борців*...» [Поповський : 98].

А. Поповський присвятив вірш О. Телізі «День добрий, Теліго!»:

День добрий, день добрий, Теліго Олено! / Ялину до тебе, як воїн на поклик знамена... [Поповський : 65]. Пише поет про Григора Тютюнника: «*Хай Григор Тютюнник почує в святих небесах їх пошану / в оцінці Загнітка, Малюги і вченого стану – усіх, хто прихильний до творчого Григора спадку*» [Поповський : 119].

Автор згадує відомих поетів у вірші «Ірині Миколаївні Гапеевій» таких, як: В. Стус, І. Дзюба, В. Симоненко, Л. Костенко, В. Сверстюк («*Хто в творах Стуса, Дзюби, Симоненка / Шука вогонь для боротьби зі злом; / І світлий образ Сверстюка, Ліни Костенко / Хай окриля освяченим крилом*» [Поповський : 111].

Вагоме місце займають імена мовознавців: М. Лесів («*На 75-ліття професору Михайлові Лесіву*»): «*Пане Михайле! У древньому Львові / Вітає Вас щиро вкраїнська еліта! / Будьте це*

стільки здорові, / Кохайтесь у рідному слові / На многая літа, на творчій літа!» [Поповський : 84]; М. Никончук («До Миколи Никончука»): «День добрий, мій Друже, / Мій лицарю славний з поліського краю! / Сумує душа, дорогий наш Миколо, / І тужить відтоді, як кроків не чути / На сходах в твоїй alma mater...» [Поповський : 89]; Н. Гуйванюк («Ніні Гуйванюк»): «Для пані Ніни мова й Буковина / Були життям, як птиці два крила, / Як незалежність, єдність України, – / Вона в своєму серці пронесла» [Поповський : 90]; маєстро Отін: «Та закарбує пам'ять в серці чулім / І буде достоменно воскресить / Маєстро Отіна й Вінтоніва поради, / І сплеск рясний учених запитань...» [Поповський : 126]; Павло Гриценко: «Сказала про себе: «Була не була!» / Без ктнини звоюю Гриценка Павла! / І поки війна говіркова тривала, / Сердита Тетяна на часі постала» [Поповський : 106].

У рядках А. Поповського є згадка про співака Н. Яремчука, актора І. Миколайчука (вірш «Ніні Гуйванюк»): «А потім мовознавчую громаду / В музей вела Івана Миколайчука»; «Я ті стежини добре пам'ятаю / І дім, де зріс Назарій Яремчук...» [Поповський : 90].

Знаходимо приклади вживання прізвищ: «Яке, кому й коли наймення прищепилось. / Тож маємо Горлай, Горластий, Лепетуша, / Гігант, Малютка, Карлик, Грек, Поляк, / Скажений, Злодій, Гнидик, Маремуха» [Поповський : 112].

Топонімікон. Топонім передає географічну та історичну інформацію.

До складу топонімічного простору поезій входять макротопоніми, хороніми, ойконіми, гідроніми, урбаноніми, ороніми.

Макротопоніміка.

Хороніми (хоронім – вид топоніма, власна назва будь-якої території, області, району, краю) [Словник : 188]: *Донецький край* («Вже шостий Новий рік стрічаємо з війною...»), *Донбас* («День добрий, Теліго!»), *Полісся* («До Миколи Никончука»), *Буковина* («Ніні Гуйванюк»), *Криворіжжя* («Ювілейне вітання професору Петрові Білоусенку»), *Закарпаття* («Іванові Сабадошу»), *Схід* («Вельмишановному й славному січеславському митцю українського пензля Сергію Михайловичу Чайці на 55-річчя життєвого й творчого шляху на ниві козацького живопису»), *Луганищина* («Тетяні Сердюковій»), *Крим* («Вельмишановній Зореславі Дубинець»), *Січеславщина* («Маргариті

Надутенко»), *Поділля*, *Полудень України* (Поділля) («Вельмишановній Тетяні Сукаленко»).

Інші оніми: *Польща* («На 75-ліття професору Михайлові Лесіву»), *Рим* («Вельмишановній Зореславі Дубинець»).

У віршах А. Поповського макротопонім Україна виконує називну функцію: «З святою вірою у долю України... / Благосовен, за волю / Хто поліг, / Й щасливий буде той, / Хто творить Батьківщину!» [Поповський : 15]; «Коли б то справді у нас правда / правдою була, / Якби брехня під правду не рядилась, / Тоді б моя знедолена Україна розцвіла, / І вольниця козацька відродилась» [Поповський : 20]; «Чи суверенної України мужній воїн?! / Тож відроди козацьку силу й вроду» [Поповський : 66].

Ойконіми. Ойконім – вид топоніма, власна назва будь-якого поселення: міста, села, а також назви хуторів, висілків і под. [Словник : 130]

Серед них уживаними є **астіоніми** – вид ойконіма, власна назва міста [Словник : 52]: *Донецьк* («Кафедральне новоріччя»), *Львів* («На 75-ліття професору Михайлові Лесіву»), *древній Львів* («Марії Ярославівні Наливайко»), *Дніпробатьківщина* («Іларіонові Хейлику, США»), *Хмельницький* («Михайлові Торчинському»), *Одеса* («Новорічне славній родині Кутуз»), *Кривий Ріг* («Юрію Арешенкову»), *Запоріжжя* («Ювілейне вітання професору Петрові Білоусенку»), *Ялта* (в Ялтинських місцях), («Ювілейне вітання професору Петрові Білоусенку»), *Київ* («Ювілейне вітання професору Петрові Білоусенку»), *Дніпро* («Миколі Григоровичу Жулинському»), *Суми* («Людмилі Валентинівні Суховецькій»).

Потамоніми. Потамонім – вид гідроніма, власна назва будь-якої ріки, потоку [Словник : 152]: *Славути-Дніпро* («Вельмишановному й славному січе славському митцю українського пензля Сергію Михайловичу Чайці на 55-річчя життєвого й творчого шляху на ниві козацького живопису»), *Сідий Славутич* («Ллоцманові Дніпрових порогів Григорію Микитовичу Омельченкові в день народження»). Потамонім *Дніпро* реалізує значення національно-регіональної приналежності.

Зафіксовано потамонім *Дон* («Валерію Вікторовичу Доненку»): «Бо Ви ж бо Доненко із того козацького Дону» [Поповський : 74].

Інші оніми: *Чорне море*: «Розбурхалось Чорне море, / Вали покотило, / Застогнало тяжко-тяжко / І звіром завило...» [Поповський : 48].

Оронім – вид топоніма, власна назва будь-якого елемента рельєфу земної поверхні, тобто будь-якого географічного об'єкта [Словник : 144].

Дике поле: «Живем і засіваєм Дике поле, / Й щороку маєм різні врожаї... / Благословен, хто бур'ян мовний поле / Й оберігає мовні устаї свої. [Поповський : 8].

Луг козацький: «Минулись праведні діла... / І Луг козацький затопили... / Лиш Чабаненкова душа / Той Луг нащадкам воскреша... [Поповський : 116].

Острови: «Живем серед героїв і перевертнів: / Хто любить Хортицю, хто зраджує її / й шукає інші береги» [Поповський : 118].

Ужиті в поезії топоніми виконують функцію локалізації подій у просторі.

Ономастична периферія.

Ономастичну периферію поезії Анатолія Поповського складають:

а) назви книг, часописів: «Заповіт»: Святи місця славетного Тараса, / І вистраждалий серцем «Заповіт» – / Духовна честь і нації окраса, / І гордість наша, що шанує світ; часопис «Зоря»: Тут слово має молодь степова / про творчий змаг часопису «Зорі»... [Поповський : 64].

б) міфоніми і теоніми. Фіксуємо у поезіях біблійними Бог, Господь, Всевишній, Творець, Дух, Отець та їх похідні: «Мудрість Всевишнього в слові» [Поповський : 9]; «В науці кожному відведено своє, / Як кажуть генії, ні більше і ні менше... / Творіть все те, що Бог дає / На творчій ниві вистраждалих звершень» С. 32; «Бо всі ми, Всевишнього Господа діти, / В єднанні зумієм здолати вселюдське око. / Помолимось, браття...» [Поповський : 40]; «І кожен з нас рідних і близьких у Божому храмі згадає / І погляд зведе до святих образів» [Поповський : 40]; «Хвала Творцю, що Вас послав тоді, / Коли червневий день виборював у ночі / Права світити всім, дивитись прямо в очі / Й творити все на многії віки» [Поповський : 69] 9; «А діять так, як дочки і сини, / Во ім'я честі й праведного Духа / Во ім'я слави Січеславщини» [Поповський : 122]; «Просвіти, Отче, нас, щоб люд став наш розумним, / Аби вчасно збагнути: куди ж ми ідем?!» [Поповський : 42].

Біблійонім Соломон: «Зібрала їх, як мудрий Соломон. / Зібрала файно й раду їм дала, / Й на захист труд двотомний подала...» [Поповський : 113].

Святий Миколай («Чи манівці святого Миколая / диявол спутав в путінських сітях?!» [Поповський : 51].

Поет використовує у складі фразеологізму міфонім Прометей: «Ми в них учились... і пішли у люди / Нести у слові Прометеївський огонь / Достойно, вперто, творчо й гонорово» [Поповський : 104].

в) хрононіми – власна назва історично важливого часового періоду, епохи, свята, певної дати [Словник : 190]: Новий рік: «Хай в Році Новому намріється мрія, / Ота споконвічна України надія: / Козацькая воля в козацькім краю» («Вітаю з Новим 2017 роком!»), Різдво Христове («З Новим 2019 роком і Різдрвом Христовим!»), дні Великодні, Великодне свято («Світлані Формановій на Великодне свято»).

А. Поповський часто використовує апелятивну лексику в ролі онімної. За граматичним вираженням поділяємо її на: **іменники:** *Сонце* («Самітнє Сонце всім життя дарує, / Самітній жайвір в небі пісню в'є»; «Хай світить Сонце золоте і звеселя і зігриває, / Й свята надія не вмирає» [Поповський : 24]); *Правда* («Й на Землю Правда ізійде... / Правда Правду приведе!» [Поповський : 24]); *Незалежність* («Ота споконвічна України надія: / Козацькая воля в козацькім краю, / Щоб мати святу Незалежність свою» [Поповський : 49]); *Берегиня* («А вона, Берегиня й продовжувач роду людського, / Лише Бога благає, щоб родина здорова була» [Поповський : 54]) «Все, що маєш в душі, Берегине моя, все сповна віддаєш, / Хай у чистій любові і ласці родинній сіяють у всіх Вас світлиці» [Поповський : 55]; *Доля* («Маленький сину, виростеш колись / І підеш сам на працю поміж люди. / І буде день, і Доля в тебе буде, – / Тільки трудись і Богові молись» [Поповський : 58]); *Зоря* «Та світла Зоря берегла Вас, як душу поета, / Як творчу натуру митця й педагога на зламі епох кримінального віку» [Поповський : 75]; *Пані* «О пані, Лідо, славна Пані, / Ще день зимовий не погас...» [Поповський : 79]; *Син* «Сили козацької славному Сину зичать у Львові / На многая, многая літа!» [Поповський : 84]; *Друг* «День добрий, мій Друже, / мій лицарю славний з поліського краю!» [Поповський : 89]; *Слово* «А Ваше серце все сприймало: / Добро і холод, і тепло, / Воно до Слова озивалось / І рідне Слово берегло» [Попов-

ський : 91]; **Отчий дім** (Пора б усім / Подбати про спільний Отчий дім! [Поповський : 24]).

Займенникові форми, такі як: *Вас, Ви, Ваше, Вам, Ти* використовуються з метою вираження поваги: «Горить троянда на святій скрижалі, / Горить святий вогонь... І я за Вас молюсь» [Поповський : 63].

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Таким чином, можна говорити про ономастичне багатство поезії А. Попо-

вського. Поет оспівує дорогі народів імена і підносить їх до рівня символів.

У віршах А. Поповського власні назви включають інформацію енциклопедичну, вони є також одним із джерел вивчення динаміки найменування людей у певні історичні періоди.

Доцільним вважаємо подальші спостереження над ономастикомом поета для виявлення типології поетичної онімії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика : збірник статей. Одеса : Астропринт, 2008. 328 с.
2. Поповський А. М. У роздумах плінного часу. Дніпро : Ліра, 2020. 184 с.
3. Словник української ономастичної термінології / уклад. Бучко Д. Г., Ткачова Н. В. Харків : Ранок – НТ, 2012. С. 256.
4. Трійняк І. І. Словник українських імен. К. : Довіра, 2005. 509 с. Бібліогр.: С. 488.

REFERENCES

1. Karpenko Yu. (2008) O. Literaturna onomastyka: Zbirnyk statey. [Literary onomastics: Collection of articles]. Odesa : Astroprynt. (in Ukrainian)
2. Popov's'kyu A. M. U rozдумakh plynnoho chasu. [In the thoughts of the past tense]. Dnipro : Lira. (in Ukrainian)
3. Slovnyk ukrayins'koyi onomastychnoyi terminolohiyi. [Dictionary of Ukrainian onomastic terminology]. Uklad. Buchko D. H., Tkachova N. V. Kharkiv : Ranok – NT. (in Ukrainian).
4. Triynyak I. I. Slovnyk ukrayins'kykh imen. [Dictionary of Ukrainian names]. K. : Dovira, 2005. (in Ukrainian)

M. YA. NALYVAIKO

PhD, Associate Professor at the Department of Ukrainian Language and Slavic Studies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

E-mail: nalyvajko_m@tnpu.edu.ua

https://orcid.org/0000-0001-8738-7997

ONIM VOCABULARY IN THE POETIC LANGUAGE ANATOLII POPOVSKYI

The article is devoted to the study of the onymic vocabulary in the poetic language of Anatoly Mykhailovych Popovsky, a well-known onomatopoeia, dialectologist. In the poetry of A. Popovsky, proper names include encyclopedic information, they are also one of the sources of studying the dynamics of naming people in certain historical periods.

Proper names become expressions of both the necessary expressive tonality and the artistic idea. The exacting selection of onymes and their introduction into proper contexts make proper names one of the most important components of the work. The material for the study was the poems of the new collection «In Reflections of the Current Time...». A group of anthroponyms representing «names of historical persons», «names of famous persons» used for the purpose of time marking is singled out. It has been proven that the anonymous lexicology is a rich language layer, thanks to which the poet's artistic idea is realized. In the process of research, we find out which names of poems the author uses. Anatoly Popovsky has many technical names, as well as those containing the time of action, the idea of the work, etc. Among the dedicatory poems, the following model structures prevail: two-lexem – «name + surname» and three-lexem «name + patronymic + surname».

It was found that the author uses many Ukrainian male and female names. Personal names form word-forming variants. The anthroponyms Shevchenko and Kobzar occupy a special place in A. Popovsky's collection «In Reflections of the Current Time». Toponyms convey geographical and historical information, create an image. The onomastic periphery consists of the names of books, periodicals, mythonyms, theonyms.

Attention is focused on the fact that A. Popovsky often uses appellative vocabulary in the role of anonym.

According to the grammatical expression, we divide it into: nouns, pronouns. In the poet, the nouns fate, star, truth, independence, protector, friend are used as anonyms. Pronoun forms such as: You, You, Your, You, You are used to express respect.

Key words: onim, anthroponym, appellative, toponym, stylistic functions, Anatoliy Popovsky.